

УДК 783.6(477):27-725«19/20»
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/73-3-27>

Галина ЯЦЕНКО,
orcid.org/0009-0005-2389-3759

аспірантка кафедри музикознавства та методики музичного мистецтва
Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка
(Тернопіль, Україна) galinayatsenko@ukr.net

УКРАЇНСЬКА ДУХОВНА ПІСНЯ У ТВОРЧОМУ ДОРОБКУ СВЯЩЕННИКІВ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ ХХ – ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

У статті висвітлено роль української духовної пісні у творчості священників греко-католицької церкви ХХ – початку ХХІ століття, окреслено форми і місце її побутування. Духовні піснеспіви органічно влились в українську церковну традицію, стали невід'ємною частиною Богослужінь та релігійних обрядів, залишаючись при цьому позалітургійними. У церковному середовищі ці пісні не лише переписувалися та передруковувалися, але й переходили до народу в усній формі, піддавшись, звісно ж, певним змінам і адаптаціям. З'ясовано, що духовенство відіграло суттєву роль у творенні та популяризації цього жанру. На прикладі творчого доробку таких священників греко-католицької церкви, як: Й. Кишакевич, В. Стех, І. Дуцько, М. Лончина, О. Нижанківський, В. Матюк, розглянуто духовні пісні, які активно друкувалися у збірках церковних пісень, окремі з яких є загальновідомими і сьогодні. Духовне піснетворення з 40-х років ХХ ст. було перервано, це тривало аж до початку 90-х років ХХ ст. З цього часу розпочинається нова хвиля історії духовних пісень, що характеризується появою оновлених аранжувань уже наявних творів (хорові обробки церковних пісень В. Семчишина, Г. Верети, О. Ярмач, І. Шиптура, І. Дем'яниці, О. Тарасенка, та ін.), виданням збірок церковних пісень гармонізованих для різного роду хорів, а також появою нових пісень у творчості сучасних священників греко-католицької церкви (В. Брони, Р. Греха, та ін.). Розглянуто музично-виконавську діяльність священників, яка, в силу стрімкого розвитку медіа ресурсів, сприяє поширенню та популяризації духовних пісень (на прикладі контенту, розміщеного на особистих YouTube каналах отців В. Брони, Р. Греха, В. Левицького). Творчість священників УГКЦ сьогодні ґрунтується на цінному духовнопісенному доробку духовенства попереднього століття, що створює унікальний духовно-мистецький контекст. Сучасні автори активно та вміло доповнюють цей спадок, значно збагачуючи його новими ідеями та виразовими засобами, розширюючи його місце в культурному просторі. В умовах сучасності українська духовна пісня відкрита для жанрово-стильової трансформації.

Ключові слова: українська духовна пісня, священник, українська греко-католицька церква, творчий доробок, авторство, виконавство.

Halyna YATSENKO,
orcid.org/0009-0005-2389-3759

PhD student at the Department of Musicology and Music Art Teaching Methodology
Ternopil National Pedagogical University named after Volodymyr Hnatyuk
(Ternopil, Ukraine) galinayatsenko@ukr.net

UKRAINIAN SPIRITUAL SONG IN THE CREATIVE WORK OF GREEK CATHOLIC PRIESTS XX – EARLY XXI CENTURY

The article highlights the role of Ukrainian spiritual songs in the creative work of Greek Catholic priests from the 20th to the early 21st century, outlining the forms and places of their existence. Spiritual hymns have organically integrated into Ukrainian church tradition, becoming an integral part of worship services and religious rituals, while remaining extralitururgical. Within the church environment, these songs were not only transcribed and reprinted but also passed on to the people in oral form, undergoing certain changes and adaptations. It is clarified that the clergy played a significant role in creating and popularizing this genre. Through the creative works of Greek Catholic priests such as J. Kyshakevych, V. Stekha, I. Dutska, M. Lonchyna, O. Nyzhankivsky, and V. Matyuk, spiritual songs are examined, many of which were actively published in collections of church songs, some of which are widely known today. Spiritual songwriting from the 1940s was interrupted and remained so until the early 1990s. From this time, a new wave in the history of spiritual songs emerges, characterized by the emergence of fresh arrangements of existing works (choral arrangements of church songs by V. Semchyshyn, H. Vereta, O. Yarmak, I. Shyptur, I. Demianets, O. Tarasenko, and others), the publication of collections of church songs harmonized for various choirs, and the appearance of new songs in the works of contemporary Greek Catholic priests (V. Brona, R. Grekha, and others). The musical performance activities of priests are considered, which, due to the high development of media resources, contribute to the dissemination and popularization of spiritual songs (as seen in the content posted on the personal YouTube channels of Fathers V. Brony, R. Grekha, V. Levytskyi, and others). The creative work of Greek Catholic priests today is grounded in the valuable spiritual song heritage of the clergy from the

previous century, creating a unique spiritual and artistic context. Contemporary clergy actively and skillfully complement this legacy, significantly expanding it with new ideas and expressive means, thus broadening its place in the cultural landscape. In the contemporary setting, Ukrainian spiritual songs are open to genre and stylistic transformation.

Key words: *Ukrainian spiritual song, priest, Ukrainian Greek Catholic Church, creative work, authorship, performance.*

Постановка проблеми. Українська духовна пісня являється цінним надбанням національної музичної культури. Поетичні тексти піснеспівів на релігійну тематику, з глибокими філософськими смислами, які мали вплив на екзистенційні потреби суспільства свого часу, відповідають і духовним запитам сучасної людини. Кінець XVI ст. – початок XVII ст. визначає етап зародження української духовної пісні, у XVIII столітті вона досягає свого високого розквіту і зафіксується в рукописних співаниках та у друкованих виданнях, найвідоміший – Почаївський «Богогласник» (1790 р.) та в подальших його перевиданнях. Це позалітургійні пісні, культового призначення, які були широко популярні серед простого народу і до творення яких часто мали причетність представники духовенства. Духовні пісні інтегрувалися в українську церковну традицію, залишаючись позалітургійними, стали невід’ємною частиною Богослужінь та релігійних обрядів. Побутуючи у церковному середовищі, ці піснеспіви переписувалися, передруковувалися, а також переходили в народ в усній формі, звісно ж, зазнавши видозмін. В матеріалах нашого дослідження ми ставимо завдання висвітлити репрезентовану у різних формах духовнопісенну творчість священників української греко-католицької церкви XX – початку XXI століть.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Студіювання українських духовних пісень активізується наприкінці XIX ст. М. Грушевський та І. Франко стали початківцями в науковому дослідженні духовних піснеспівів, своїми джерелознавчими розвідками вони заклали ґрунтовну базу для подальшого теоретичного вивчення цих музично-поетичних творів. В. Перетц та В. Гнатюк здійснювали джерелознавчі та літературознавчі дослідження духовних пісень. Цінний внесок у наукове вивчення української духовної пісні зробили В. Щурат, М. Возняк, Ю. Яворський, О. Колеса, та ін.

В кінці XX століття зацікавлення духовною піснею у наукових дослідженнях відновлюється. Серед дослідників – О. Гнатюк, однією із її праць є монографія «Українська духовна барокова пісня» (Гнатюк, 1994). Не менш значущим є науковий внесок Ю. Медведика, до якого входять, поруч з іншими, «Українська духовна пісня XVII–XVIII» (Медведик, 2006), цілий ряд публікацій, а також монографія, видана після смерті автора,

під редакцією Ю. Ясіновського, «Духовна пісня в Україні: витoki, розвиток, жанри» (2023). Досліджує духовну пісню і сучасна науковиця О. Зосім, яка видала чимало публікацій, монографій на цю тематику.

Ціла низка публікацій, досліджень, присвячених українській духовній пісні кінця XIX – початку XX ст., діяльності їх авторів та соціокультурному середовищу окресленого періоду, належить І. Матійчин (Матійчин, 2012; 2013; 2019). Творчість отця Й. Кишакевича є головною темою у монографії Л. Кияновської.

Мета статті – визначити місце і значення української духовної пісні в авторській та виконавській творчості священників української греко-католицької церкви XX – початку XXI століття.

Виклад основного матеріалу. Українська греко-католицька церква впродовж свого існування на наших теренах мала значний вплив на збереження національної ідеї, ніколи не стояла осторонь процесів, які відбуваються у державі та суспільстві, сприяла зміцненню ідеологічної єдності нації. В різні періоди нашої історії вектор роботи УГКЦ був скерований на розвиток духовних, культурних цінностей, на усвідомлення українцями своєї національної ідентичності. Навіть в умовах перебування у підпіллі, Церква зуміла зберегти українську мову. Завдяки активній душпастирській та творчій діяльності священників УГКЦ ми сьогодні маємо потужний пласт творчого доробку греко-католицького духовенства у вигляді поезій, духовних пісень, проповідей, духовної літератури, та ін.

Вплив духовенства на появу духовних піснеспівів можемо спостерігати чи не від початку появи жанру барокових музично-поетичних творів. І. Франко у своєму Вступі до студій над «Богогласником» зазначає: «пісні церковно-релігійні, що ввійшли в склад «Богогласника», можна вважати вірним образом того стану, в якому найшла ся наша інтелігенція, а особливо наше духовенство в XVII і XVIII вв.» (Франко, 1913: 21).

Наприкінці XIX – першій половині XX ст. українська духовна пісня отримує новий етап свого розвитку. Починають з’являтися нові друковані збірки духовних пісень, найчастіше завдяки отцям василіанам, які були причетні і до творення духовних пісень, і до їх видання. Активна релігійно-просвітницька діяльність духовенства того часу

сприяла розвитку музичного мистецтва в Україні, створення церковних хорів дозволяло популяризувати хорове мистецтво серед населення. Чимало тогочасних представників духовенства, окрім священничих обов'язків та практик, свою діяльність спрямовували на задоволення естетичних потреб суспільства, на формування та підтримку національно-патріотичного духу. Греко-католицькі священники мали сильний вплив на свідомість мирян, активно відгукувались на процеси, які відбувались в суспільстві, виконуючи таким чином дидактичну функцію.

До питання авторства духовних пісень звертає свою наукову думку О. Гнатюк, зокрема її цікавлять цілі видавців «Богогласника», оцінка ними творів. Авторка висвітлює дві цілі – прославлення Бога та допомога вірянам досягнути вічне життя. Науковиця з'ясовує роль авторитету, який сприяв виконанню духовною піснею дидактичної функції та допомагав реалізувати її позалітургійне культове призначення (Гнатюк, 1994: 69–70). О. Гнатюк погоджується з редакторами «Богогласника», які подають приклад пророка Давида. На думку дослідниці, постать царя Давида могла замінити самого автора і утвердити авторитет відсутнього автора. Внутрішнім зразком авторитету для спільноти, на думку О. Гнатюк, була Церква (Гнатюк, 1994: 71–72).

З метою підтвердження істинності своїх творів, автори духовних піснеспівів посилалися на авторитет Біблії, роблячи відсилки на тексти Святого Письма, що сприяло укріпленню їх власного авторитету (Гнатюк, 1994: 74).

У нашому дослідженні зупинимося на характеристиці творчого доробку окремих греко-католицьких священників, який доповнив спектр української духовної музики в жанрі пісенної творчості. Ми розглянемо професійно-аматорську духовно-мистецьку творчість духовенства, що зближує професійну музику з найширшими народними масами, для яких, з огляду на умови побутування духовної пісні, простіша музика була легше доступна. Це пов'язано з такими іменами, як: о. Й. Кишакевич, о. В. Матюк, о. В. Стех, о. І. Дуцько, о. М. Лончина, о. О. Нижанківський та ін. Пісні цих авторів міцно вкорінені в Богослужбову церковну практику до сьогодні. Розмаїття тематики духовно-пісенного доробку забезпечує супровід цілого Церковного року. Враховуючи цей факт, можемо говорити про унікальність духовних пісень та їх прикладне значення. Типовими рисами цього пісенного матеріалу є: приуроченість до усіх церковних свят, прослава Бога Отця, Ісуса Христа, Богородиці, Святого Духа, святих,

чудотворних ікон, відсилки до Святого Письма та до агіографічної літератури, національно-патріотичні теми, молитви на різні потреби.

Постать отця Йосипа Кишакевича (1872–1953) – багатогранна та вагома для української духовної музичної культури. Він відомий як композитор, організатор хорів, диригент, просвітницький діяч. Творчий доробок митця становлять духовні твори (біля 200) та світські твори (близько 100). Провідною у творчості о. Й. Кишакевича була духовна музика, зокрема Літургії, чин вінчання, Панахида. Окреме місце серед творів отця Йосифа посідає духовна пісня. Будучи добре обізнаним із церковним обрядом, з-під його пера вийшло багато пісень, приурочених церковним святам та релігійним обрядам.

Серед чисельної кількості авторських пісень о. Й. Кишакевича є такі, що й до сьогоднішнього часу не втратили своєї популярності та актуальності у церковних спільнотах. До прикладу: страсна пісня «Христос Розп'ятий», пісня на Воскресіння Христове «Христос Воскрес! Під неба звід», до Святого Духа «Царю Небесний, Тройці святої»; до Пресвятої Тайни Євхаристії «Витай між нами, Христе витай», «Перед Тобою», «Пливи світами», «Спасе і Христе», «Тебе живого»; Богородичні пісні «Маріє Діво, Царице мая», «Пречиста Діво, Мати Маріє», «Радуйся радуй», «Українського краю», гімн «О, спомагай нас, Діво Маріє»; до святих апостолів Петра і Павла «Заграйте дзвони».

Духовні твори о. Й. Кишакевича написані для виконавців усіх рівнів навичок, від аматорів до професіоналів, позаяк автор організував хори і добре знав потреби в репертуарі хорових колективів та можливості співаків, для яких призначалися його пісні. Це були піснеспіви двоголосного викладу (для залучення широкого кола прихильників хорового співу), а були і твори, які вимагали професійної підготовки виконавців.

До створення чималого пласту духовних пісень активно долучився о. Володимир Стех (1863–1945), який належав до Чину Святого Василія Великого, здійснював також педагогічну діяльність, є автором понад 80 духовних піснеспівів. Перша авторська збірка духовних пісень отця Володимира була видана у 1900 році і мала назву «Вінець набожних пісень». Друге видання вийшло в 1901 році. Збірка «Народно-церковні пісні» видавалася у 1902 та 1904 рр. Третя його збірка «Ангельський хор» друкована теж двома накладками, в 1909, 1910 рр. «Літургійні мельодії» – четверта збірка о. В. Стеха, з'явилася в 1928 р. Таку стрімку періодичність друку авторських збірок отця Володимира можемо пов'язати

із наявністю друкарні у жовківському монастирі ченців Чину Святого Василя Великого. Найвідоміші його пісні, які можемо почути і тепер: страсні «Під хрест Твій стаю», «Хрест на плечі накладають», «Чоловіче добрий»; Воскресна «Христос Воскрес! Ликуйте нині!»; «Душе святий», «О Ісусе, ти з любови», «Радуйся серце», «Будь благословенний», «Вже відходим з дому Твого», «Ісусе милий»; «О Богородице Царице», «О Маріє Мати Божа зглянься Ти над нами», «О Мати Божа, Мати єдина», «Пренепорочна», «Просим Тя Діво», «Радуйся Царице»; «Зробіть Му місце».

Говорячи про роль духовенства у творенні української духовної пісні, не можемо оминати творчий спадок о. Івана Дуцька (1867–1933), котрий також свою душпастирську місію поєднував із музичною діяльністю. У Жовкві, 1906 року була видана перша збірка церковних пісень під назвою «Півець. Збірник нових церковно-народних пісень», яка налічувала 24 твори, серед яких «Страдальна Мати», «З нами Бог», колядки «В Вифлеємі» та похоронна пісня «Лишаю вас, пороги», авторство яких засвідчується у цій збірці. У 1924 та 1926 роках виходили окремі видання збірок духовних піснеспівів о. Івана Дуцька.

Такі пісні о. І. Дуцька як: «Страдальна Мати», «Люди мої люди», «Сей день», «О Ісусе наш небесний», «З нами Бог», «В Назареті зацвила лелія», «Пренебесна Пречудесна», «Отворіться царські ворота», «Вірую Господи», «Тіло Христове» – загальновідомі та дуже часто виконуються під час Богослужінь.

Перелік імен священнослужителів, які активно спричинилися до духовної піснетворчості доповнює ім'я Мелетія Лончини (1863–1933) – композитора, автора близько 50 церковних пісень, а також автора посібника з церковного співу. Переважну більшість його пісень (46) зустрічаємо у збірці «Церковні пісні» (1926 р.), яка була видана у Жовкві отцями-василіанами. Серед них найвідоміші: «Витай Солодке Серце», «Назарета любий цвіте», «Витай Маріє», «В страсі і покорі», та ін.

Заслуговує на увагу і духовнопісенна творчість священників УГКЦо. Віктора Матюка (1852–1912) і о. Остапа Нижанківського (1863–1919). Попри те, що, за словами Б. Кудрика, вони «управляють церковну музику тільки побічно і принагідно» (Кудрик, 1995: 103), у творчому доробку кожного з них є церковні пісні, відомі і до тепер.

Найвідоміші пісні з творчої спадщини О. Нижанківського – пісня до Святого Духа «Царю небесний, Боже могучий», до Чесного

хреста Господнього «Витай нам хресте», пісня під час Служби Божої «В сильній надії».

Священник і композитор В. Матюк «...виконуючи душпастирські обов'язки, не стояв осторонь суспільно-політичних і культурно-освітніх подій. Будучи на позиціях національного відродження і виховання, він, як і багато інших західноукраїнських композиторів цього періоду, доклав багато сил і енергії для утвердження і розвитку українського музичного мистецтва» (Фрайт, 2012: 75). У його творчому доробку зустрічаємо такі духовні пісні: «Вже сонце красне», гімн до Бога «Із над могил», Псалом 50 «Помилуй мя, о мій Боже», до Матері Божої Івановецької «О Мати Божа», до Матері Божої Ратиської «Божая Мати», до Матері Божої Болехівської «пресвята Діво», «О Богородице Діво Маріє».

Духовні пісні вищезгаданих авторів-священників, що надруковані у збірках «Церковні пісні», які перевидавалися з доповненнями, з деякими змінами, переважно написані для двоголосного хору.

Наприкінці ХХ ст., з часу відновлення незалежності України та духовного відродження українського народу, починають виходити в світ збірки церковних пісень, в тому числі тих авторів, про яких згадано вище, в аранжуванні для мішаного хору, чоловічого хору, жіночого хору (В. Семчишина, Г. Верети), гармонізують церковні пісні для хору такі сучасні композитори як: О. Ярмак, І. Шиптур, І. Дем'янець, О. Тарасенко, та ін. Таким чином, духовні піснеспіви священників греко-католицької церкви, які були створені в кінці ХІХ – на початку ХХ століття, отримали нове життя, набули свіжих форм та звучання, ставши цінним матеріалом для творчості музикантів кінця ХХ – початку ХХІ століть та збагатили сучасну українську духовну музику.

На сучасному етапі церковні пісні розширили простір свого побутування, їх можна почути на концертах, фестивалях, конкурсах у найрізноманітніших аранжуваннях та виконаннях. З появою медіа ресурсів все популярнішим стає розміщення таких пісень у соцмережах, на різних медіа платформах, що дозволяє популяризувати такий контент та збільшувати кількість його споживачів.

Творчий доробок духовенства попередніх століть став міцним підґрунтям для священників греко-католицької церкви теперішнього часу, які своєю творчістю доповнюють цей унікальний духовно-мистецький матеріал. До прикладу, отець василіанин, поет, громадський діяч, член Національної спілки письменників України, творчий доробок якого репрезентує духовну поезію як основу піснеспівів нового часу – о. Василь Богдан

Мендрунь. На його тексти М. Дацком створено низку духовних пісень, які помістилися у такі збірки: «Вічне в любові» (2008 р., вид-во «Місіонер»), сюди увійшло 27 хорових творів; «Душі несхитні Ісусові милі» – хорові твори присвячені Блаженним української греко-католицької церкви, для мішаного хору.

У 2016 р. (Львів) вийшла збірка хорових творів «Бог є любов», на слова о. Василя Прийми, першого пароха м. Люрд, автор музики – Г. Верета.

Г. Веретою презентовані збірки: «Обробки церковних пісень» (2006 р., вид-во «Альтерпрес»), «Обробки церковних пісень» видання друге, змінене та доповнене (2010 р., Вол. обл. друк), «О, Маріє» хорові та вокальні твори (2023 р., м. Сокаль). У Тернополі вийшло 4 випуски збірок з обробками церковних пісень для мішаного хору В. Семчишина – «Церковні пісні» (1999 р., 2006 р., 2007 р., 2014 р.) та інші їх перевидання.

Великою популярністю в сучасних християнських спільнотах користується співаник «Господь моя пісня» (2005 р., вид-во «Свічадо») та друге перевидання – упорядники Т. Ференц, І. Мельник, О. Костецька (2021 р., вид-во «Свічадо») де розміщено близько 400 пісень, призначених для прославлення Бога, Богородиці, святих. Перша частина збірки включає традиційні музичні композиції, здебільшого для виконання церковним хором, друга частина містить духовні пісні сучасних авторів, серед яких представники духовенства.

До творчого доробку священників УГКЦ можна віднести і музично-виконавську діяльність, про яку стає відомо широкому загалу, в тому числі, з легкодоступності мережі інтернет з її медіа майданчиками, де кожен охочий може представити свою творчість. Як приклад, наведемо авторську та виконавську творчість отця Василя Брони – декана Великоберезовицького деканату Тернопільсько-Зборівської архієпархії УГКЦ. Популярність отця Василя зростає завдяки його активній концертній діяльності, а також активній діяльності на своїх сторінках у соцмережах. На платформі YouTube о. Василь Брона має свій канал, де подано чимало відео з його виконанням, а також проповіді. Тут репрезентовані пісні: «Ми цінуємо, коли втрачаємо», «Мамина вервиця», «Як ти день розпочинаєш», «Допоможіть! Ми загубили Бога!», «Тату, як Ви жили без айфона?», «Маєш п'ять хвилин – зайти до храму», «Що має ще зробити Бог?» на слова о. Перта Половка, музика о. Василя Брони. У співавторстві з о. П. Половком написана одна із найпопулярніших його пісень «Мамина молитва». Це сучасні пісні з глибокими філософськими

смыслами, які спонукають до екзистенційних роздумів та переживань в контексті умов та подій сьогодення, тобто адаптовані під сучасні реалії. Отець Василь виконує не тільки авторські пісні, а й пісні інших авторів, а також і традиційні духовні пісні. Його виконання часто можна почути на хвилях радіо «Марія». Спокійний душевний спів під гітару або під фонограму мінус, м'який тембр голосу, а головне – щирі пісні полюбилися аудиторії отця Василя та уможливили популярність його творчості.

Священник УГКЦ Руслан Грех теж є автором та виконавцем духовних пісень, який здійснює концертну діяльність та є активним генератором духовнопісенного контенту у соцмережах. На його каналі в YouTube, разом з проповідями, церковними наспівами, Богослужіннями, представлено авторські пісні «Молитва», «Господи помилуй», «Що наснилось, Господи, Тобі?», «Під покров святий», «Перед дверима раю», «Білий сніг», «Героям», та ін. Художня образність текстів цих пісень, яка переплітається з духовними прагненнями людини, спонукає до філософських рефлексій. Виконує отць Руслан Грех також і загальновідомі церковні пісні «Радуйся, Маріє», «Боже, Ти Бог мій», «Хочу я з Тобою жити», та ін. у властивій йому манері, під гітару.

Активною виконавською діяльністю займається о. Вітольд Левицький – радник Єпископа Івано-Франківської Єпархії. Отець здобув музичну освіту, працював за фахом у школах, створив дитячий ансамбль, організовує різні духовні гуртки та клуби. Про його виконавську діяльність свідчать чисельні відеозаписи духовних пісень на платформі YouTube. Це твори різних українських авторів, під музичний супровід фонограми мінус у сучасному аранжуванні. Серед них пісні на гострі соціальні теми «Плакала калина», «Вічна слава героям», «Боже, зупини війну», «Подай руку Україні, також «Галичина», «Згоріла церквичка», «Святий Боже». Колядки «По всьому світу», «Не плач Рахиле», страсні пісні «Під хрест Твій стаю», «Вже зближається година», Воскресна «Христос Воскрес! Радість з неба», та багато інших. Пісня «Поклоняюся, мій Христе», поетичний текст якої відповідає пісні із творчого доробку о. І. Дуцька, але на іншу мелодію і в естрадному аранжуванні.

Висновки. У ХХ столітті творення духовної пісні в Україні тривало приблизно до 40-х років. Духовенство греко-католицької церкви активно спричинилося до цього процесу, маючи великий вплив на своїх вірян, священники сприяли популяризації та поширенню музично-поетичних духовних творів. В середині ХХ століття духо-

внописенна творчість в лоні української греко-католицької церква було призупинена радянським тоталітарним режимом. І тільки починаючи з 1991 р., з настанням національного відродження, українська духовна пісня отримує нове дихання. Жанрове розмаїття творчого доробку священників попереднього століття на сьогоднішній день суттєво збагатилося, дістало нових форм, нового звучання та значно розширило сферу свого побутування. XXI століття подарувало духовній пісні незнайомі до цього можливості для її презентації, завдяки розвиненим медіа ресурсам та мережі інтернет. У соцмережах, на медіа майданчиках, де духовні пісні розміщені у найрізноманітніших

формах, є поле для комунікації та інтерактиву між споживачами такого контенту. Тут цей жанр користується популярністю, про що свідчать виключно позитивні коментарі та велика кількість вподобайок.

Перспективи подальших досліджень.

Сучасні реалії створюють умови для жанрово-стильової трансформації української духовної пісні. Виклики, які диктує нам сьогоднішня, дають нам чітко розуміти, що цей жанр духовно-мистецької творчості продовжуватиме розвиватися, охоплюючи різні теми та стилі, позаяк ці пісні завжди актуальні та цінні в контексті національної культури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гнатюк О. Українська духовна бароккова пісня. Варшава – Київ, 1994. 185 с.
2. Дацюк С. Духовно-хорова творчість Йосифа Кишакевича: жанрова палітра. *Хорове мистецтво України та його подвизники*: матеріали V Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., м. Дрогобич, 20–21 жовтня 2016 р. Дрогобич, 2016. С. 17–30.
3. Кияновська Л. Творчість отця Йосифа Кишакевича. Львів: Поклик сумління, 1997. 96 с.
4. Кудрик Б. Огляд історії української церковної музики. Львів, 1995. 128 с.
5. Матійчин І. М. До питання зародження нового етапу духовної пісні в Галичині кінця XIX – першої половини XX ст. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія : Мистецтвознавство*. 2012. № 2. С. 94–101.
6. Матійчин І. М. Пісенна творчість отця Володимира Стеха у контексті його релігійно-просвітницької діяльності. *Молодь і ринок*. Дрогобич, 2013. № 2 (97). С. 96–100.
7. Матійчин І. М. Культурно-мистецька діяльність отця Йосифа Кишакевича. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку (напрям: Мистецтвознавство)*. Рівне, 2019. № 32. С. 54–60.
8. Медведик Ю. Українська духовна пісня XVII–XVIII століть. Львів, 2006. 324 с.
9. Фрайт І. Музично-просвітницька діяльність Віктора Матюка (до 160-річчя від дня народження). *Молодь і ринок*. 2012. № 5 (88). С. 71–77.
10. Франко І. Я. Духовна і церковна поезія на Сході і на Заході. Вступ до студій над «Богослужником». *ЗНТШ*. 1913. т. 113. с. 5–22.
11. «Церковні пісні». Жовква : вид-во ЧСВВ, 1926. 368 с.
12. «Церковні пісні. Гімни та молитви». Львів : Логос, 1991. 64 с.
13. «Церковні пісні. Пісні до пречистої Діви Марії. Пісні до святих». Львів : Логос, 1991. 63 с.
14. «Церковні пісні». Львів : Стрім, 1995. 415 с.
15. «Церковні пісні». Львів : вид-во ЧСВВ, 1996. 414 с.

REFERENCES

1. Hnatiuk O. (1994). *Ukrainska dukhovna barokkova pisnia*. [Ukrainian spiritual baroque song]. Varshava – Kyiv. 185 s. [in Ukrainian].
2. Datsiuk S. (2016). *Dukhovno-khorova tvorchist Yosyfa Kyshakevycha: zhanrova palitra*. [Spiritual-choral works by Yosyf Kishakewych: genre palette] *Khorove mystetstvo Ukrainy ta yoho podvyzhnyky: materialy V Mizhnar. nauk.-prakt. Internet-konf. – Choral Art of Ukraine and Its Promoters: Materials of the V International Scientific-Practical Internet Conference*. 17–30. [in Ukrainian].
3. Kyianovska L. (1997). *Tvorchist ottsia Yosyfa Kyshakevycha*. [The creativity of father Yosyf Kishakewych] Lviv: Poklyk sumlinnia, 96 s. [in Ukrainian].
4. Kudryk B. (1995). *Ohliad istorii ukrinskoï tserkovnoi muzyky*. [Overview of the history of ukrainian church music.] Lviv, 128 s. [in Ukrainian].
5. Matiichyn I. M. (2012). *Do pyttannia zarodzhennia novoho etapu dukhovnoi pisni v Halychyni kintsia 19 – pershoi polovyny 20 st.* [On the Question of the emergence of a new stage of spiritual song in galicia from the late 19th to the first half of the 20th century] *Naukovi zapysky Ternopil'skoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Serii : Mystetstvoznnavstvo. – Scientific notes of Volodymyr Hnatiuk Ternopil National Pedagogical University. Series: Art studies*, 2. 94–2013). *Pisenna tvorchist ottsia Volodymyra Stekha u konteksti yoho relihiino-prosvitnytskoi diialnosti*. [Songwriting of father Volodymyr Stekh in the context of his religious and educational activities] *Molod i rynek*. Drohobych, 2 (97). 96–100. [in Ukrainian].
6. Matiichyn I. M. (2019). *Kulturno-mystetska diialnist ottsia Yosyfa Kyshakevycha*. [Cultural and artistic activities of father Yosyf Kishakewych] *Ukrainska kultura: mynule, suchasne, shliakhy rozvytku (napriam: Mystetstvoznnavstvo)*. *Krainian culture: past, present, paths of development (direction: Art studies)* Rivne, 32. 54–60. [in Ukrainian].

7. Medvedyk Yu. (2006) *Ukrainska dukhovna pisnia XVII–XVIII stolit.* [Ukrainian spiritual song of the 17th – 18th centuries] Lviv, 324 s. [in Ukrainian].
8. Frait I. (2012) *Muzychno-prosvitnytska diialnist Viktora Matiuka (do 160-richchia vid dnia narodzhennia).* [Musical and educational activities of Viktor Matyuk (on the 160th anniversary of his birth)] *Molod i rynek*, 5 (88). 71–77. [in Ukrainian].
9. Franko I. Ya. (1913) *Dukhovna i tserkovna poeziia na Skhodi i na Zakhodi. Vstup do studii nad “Bogohlasnykom”.* [Spiritual and church poetry in the east and west. Introduction to studies on the “Bogohlasnyk”] *ZNTSh*, 113. 5–22. [in Ukrainian].
10. “Tserkovni pisni” (1926) [Church songs] Zhovkva : vyd-vo ChSVV. 368 s. [in Ukrainian].
11. “Tserkovni pisni. Hymny ta molytvy” (1991) [Church songs. Hymns and prayers] Lviv : Lohos. 64 s. [in Ukrainian].
12. “Tserkovni pisni. Pisni do prechystoi Divy Marii. Pisni do sviatykh” (1991) [Church songs. songs to the Most Holy Virgin Mary. Songs to the Saints] Lviv : Lohos. 63 s. [in Ukrainian].
13. “Tserkovni pisni” (1995) [Church songs] Lviv : Strim. 415 s. [in Ukrainian].
14. “Tserkovni pisni” (1996) [Church songs] Lviv : vyd-vo ChSVV. 414 s. [in Ukrainian].